

Код на инструмента за обучение

Заглавие

SDG 17 -SDGfP

Съединението прави силата

Цели

- Ефективността на екипната организация се определя от значението ѝ за социализация на участниците, формиране на умения за работа в екип, възпитаване на личностни качества: толерантност, емпатия, толерантност, уважение и уважение към съотборника - неговата личност и позиция. Социалната функция на екипната организация на обучението се изразява в усвояването от децата на опит за пълноценна личностно-индивидуална изява в рамките на групата, а оттам и в обществото.
- Учениците осъзнават, че когато всички действат заедно, целта е постигната и успехът е а трябва да.

Подробности за дейността

- ❖ **Материали** – Учениците подготвиха материали за всяка цел.
- ❖ **Продължителност** – 90 минути
- ❖ **Брой групи** - няколко групи ученици
- (5 клас, възраст 11-12)

Инструкции

Девизът „Съединението прави силата“, изписан на държавния герб и на фасадата на Сградата на Народното събрание, както и венецът от цветя около номинала на първите български монети, са изсечени върху всички монетни емисии от 1881 г. - медни, медно-никелови, цинкови, алуминиеви и желязни. Изключение се прави само когато вместо държавния герб върху стотинките (номинали 1, 2) са изсечени изображенията на княз/цар Фердинанд I, цар Борис III, Мадарския конник и т.нар. малък герб. , 2 ½, 5, 10 и 20).

Всички знаем древната легенда за хан Кубрат и завещанието към синовете му. Кубрат заповядал да донесат сноп пръчки. Когато пръчките бяха на сноп, никой от синовете му не успя да счупи снопа. Но когато разпръснаха пръчките, те се счупиха много лесно една по една. Така ханът им завещал винаги да бъдат заедно и никога да не се

разделят, за да бъдат силни и непобедими, защото иначе поотделно ще бъдат слаби и всеки враг може да ги сломи.

Днес всички вие имате задачата да откриете интересни факти, за да ни запознаете с всяка глобална цел за устойчиво развитие.

16 ученици представят синтезираната информация пред класа.

Цел 1- Изкореняване на бедността

Знаете ли, че:

- 1345 милиона души по света живеят с по-малко от \$1 на ден? И че в 21 век има държави, където хората умират от глад или липса на питейна вода! Вижте шокиращите факти за световната бедност и си ги спомнете следващия път, когато животът ви изглежда труден!
- 80% от световното население живее с по-малко от \$10 на ден.
- 5,6 милиарда души по света боравят с по-малко от \$10 на ден.
- 1 от 7 души в Съединените щати живее под прага на бедността. Бедността не се ограничава само до Африка. Дори в Съединените щати пропастта между богати и бедни се разширява и все повече хора живеят на улицата. Бедността не се ограничава само до Африка. Дори в Съединените щати пропастта между богати и бедни се разширява и все повече хора живеят на улицата. Дори в развита страна като Съединените щати цели 47 милиона души разчитат на препитание.

10 от най-бедните страни в света

Определяне на нивото на доходите на една страна, участващи в експерти от Световната банка. Те събират данни за БНД на глава от населението и темпа на растеж на БВП, държавните приходи, вноса и износа - вижте, резултатът е възможно най-обективен. Разбира се, нивото на безработицата в тези страни също е изключена скала, както и съответно нивото на престъпността.

Мадагаскар - БВП на глава от населението: \$950

През последните десет години населението на Мадагаскар е в много неприятна ситуация. Финансовата криза постави голяма част от населението на ръба на сегашния глад. Може би на острова изглежда фантастично - но тази история е доста мрачна.

Того - БВП на глава от населението: \$900

Една малка държава в Западна Африка не може да се справи с кризата.

Правителството, като признание за това, се опитва да направи всичко възможно, за да измъкне хората от бедността - безплатно образование и медицина, малко по-ярък местен живот.

Малави - БВП на глава от населението: \$850

И тук е проблемът с медицината. В цялата страна се пада на силата на пет болници, за да получите час за лекар - почти нереално. Животът в Малави изглежда не се е развил през последните няколко века: колиби, лов и събиращество, бедност и ранна смърт.

Централна Африка - БВП на глава от населението: \$700

Хората прекарват цялото си време на работа - и това все още не е достатъчно, за да изхранват семействата си. Като цяло местните хора се занимават със земеделие, но климатът не е най-подходящият за земеделие в Африка.

Нигерия - БВП на глава от населението: \$600

Като цяло нигерийското правителство показва много добра страна: стандартът на живот на местното население расте - макар и доста бавно.

Зимбабве - БВП на глава от населението: \$550

Почти цялата територия на Зимбабве е заета от малки села, хората се опитват да живеят в селското стопанство, защото почти са там за друга работа. Безработицата е около 90%.

Бурунди - БВП на глава от населението: \$500

Най-големите икономики в света, като Съединените щати и Великобритания, харчат милиарди долари всяка година в подкрепа на Бурунди. За съжаление, в момента резултатът е почти незабележим: бурундийците все още са на ръба на бедността.

Еритрея - БВП на глава от населението: \$400

Изненадващо, природните ресурси на Еритрея са толкова впечатляващи, че страната може дори да се интересува от Съединените щати с желанието им да разпространяват демокрация в богатите на петрол райони. Но местните хора не успяха да повишат стандарта си на живот.

Конго - БВП на глава от населението: \$350

Независимостта на Конго беше последната капка: бедност, грабежи, ранна смърт - хората отдавна са спрели да се надяват на по-добър живот. Ако не се предоставят по-развити страни, местните просто не могат да се поддържат.

Либерия - БВП на глава от населението: \$300

И тук - най-бедната страна в света. Десетки хиляди хора биват убивани тук всяка година от обичайното недोхранване. Финансовите ресурси и количеството храна са толкова ниски, че експертите призовават за неизбежен колапс на цялата страна.

Цел 2- Край на глада

Знаете ли, че:

- Една осма от света гладува
- Има недостиг на храна за около милиард души на Земята. Ето защо мнозина заспиват гладни. 70% от населението на Южен Судан знае какво е недостиг на храна. На второ място по глад е Кения с 51% гладуващи. В същото време, за да се нахранят всички бедни страни в Африка, е достатъчно да се събере цялата храна, изхвърлена от жителите на развитите страни по света.
- Човек може да живее без храна 40 дни. Ако не изпитвате тежки физически натоварвания, човек може да живее без храна 40 дни. Доказано е, че след третия ден гладуване организмът започва да укрепва имунната си система. Причината е мощното отделяне на стволови клетки при гладуване. През този период тялото също намалява концентрацията на ензима, отговорен за стареенето и хормона, който стимулира растежа на раковите тумори.
- Гладуването е най-опасният метод за отслабване. Да не ядете почти нищо е най-неефективният начин за отслабване. Липсата на гориво в тялото драстично намалява количеството глюкоза в кръвта и съответно намалява количеството инсулин, отговорен за изгарянето на мазнините в клетките. Така при пълно гладуване в тялото се натрупват ацетонови тела, които повишават киселинността на кръвта, а това трови целия организъм. След края на глада тялото не само възстановява теглото си, но и го съхранява за в бъдеще.
- Канибализъм - Все още има места по света, където можете да попаднете на канибали. Това е възможно в югоизточната част на Папуа Нова Гвинея, Индия, Камбоджа, Фиджи, Бразилия, Западна Африка и Конго. Най-добре е да не попадате пред очите на гладуващите там.

Недохранване – Основен социално-икономически и здравен проблем в развиващите се страни и за част от населението на развитите страни е недохранването. Тежкото недохранване (глад или недохранване) е широко разпространено в големи географски региони. Недохранването е особено вредно за децата, чиито нужди от енергия и хранителни вещества са по-високи от тези на възрастните. Ранната детска смъртност, физическите и нервно-психичните разстройства, загубата на тегло, по-високата заболяемост и по-тежките инфекциозни заболявания са следствие от недохранването както на майките по време на бременност, така и на децата след раждането. Според СЗО около 10-15% от населението на нашата планета гладува, а частичното недохранване засяга около 50%. В момента има рязко нарастване на населението, което не е придружено от паралелно увеличаване на производството на храни. Изчислено е, че населението на развиващите се страни с ежедневната си диета получава 1/3 до 1/2 по-малко енергия, почти два пъти по-малко протеин и пет пъти по-малко животински протеин от населението на развитите страни. Повечето хора в Африка, Азия и Латинска Америка консумират само 6 - 15 g животински протеин на ден, при оптимална норма от 50 - 60 g. В резултат на недохранването милиони хора по света страдат от кахексия, лудост, хипо- и авитаминози, анемия, инфекциозни и паразитни заболявания. Недохранването, свързано с протеинов дефицит, е причина за висока заболяемост и смъртност поради ниската имунна защита на населението. Има по-чести и по-тежки заболявания от редица инфекциозни и неинфекциозни заболявания.

Цел 3- Добро здраве

Знаете ли, че:

- 90% от смъртните случаи от малария са в Африка. 80% от загиналите са деца
- Още по-тъжно е, когато си спомните, че маларията е лечима, но в тези части на света хората нямат достъп до здравеопазване и лекарства. Държави в света с най-ниска продължителност на живота:

Свазиленд - 31,9 години

Кралството е малко - не повече от 200 квадратни километра.

За повече от две трети от населението е трудно да посрещне дори основни нужди като храна и подслон. СПИН тук се разпространява неконтролируемо.

Ангола - 38,3 години

Намира се в Южна Африка. Граничи с Демократична република Конго, Намибия и Замбия. Столицата е Лунда. След почти три десетилетия на гражданска война и огромна бедност, средната продължителност на живота е 38,2 години.

Замбия - 38,6 години

Намира се в Южна Африка. Граничи с Конго, Танзания, Малави, Ботсвана, Намибия и Зимбабве. Лусака е най-големият град. 64% от населението на страната живее с по-малко от 1 долар на ден.

Лесото - 40,4 години

Тук живеят малко над 2 милиона души. Най-големият град е Масеру. Около 40% от населението живее под прага на бедността.

Мозамбик - 41,1 години

Страната граничи с Индийския океан на изток, Танзания на север и Зимбабве на запад. Столица и най-голям град е Мапуто. Тук живеят 24 милиона души. Бедността и липсата на достъп до медицински услуги са причина за ниската продължителност на живота.

Сиера Леоне - 41,2 години

Намира се в Западна Африка. Това е конституционна република. Средностатистическият гражданин тук не живее много повече от 40 години.

Либерия - 41,8 години

Намира се в Западна Африка. Има площ от 111 369 квадратни километра и население от 3,7 милиона души. Официалният език тук е английският. Говорят се още 30 вида местни диалекти.

Джибути - 43,4 години

Намира се между Еритрея и Етиопия. Има население от 790 000 души. Страната страда от лошо здравеопазване и липса на здравеопазване като цяло в цели региони.

Малави - 43,8 години

Това е малка страна в Югоизточна Африка. Граничи с Танзания, Замбия, Мозамбик. На 118 000 квадратни километра живее население от 14,9 милиона души. Изключителната бедност и високата престъпност допринасят за ниската продължителност на живота.

ЧАД - 44,5 години

Населението е 4,4 милиона души. Съседни на Чад са Судан, Демократична република Конго, Република Конго и Камерун.

Цел 4- Качествено образование

Знаете ли, че:

- 17% от населението на света не може да чете или пише.
- 6 милиарда долара биха били достатъчни, за да осигурят образование за всички.

Това са приходите на голяма фирма за годината.

- Образователните системи, които се стремят към висока ефективност на образователния процес, определят като своя основна цел осигуряването на равен достъп до образование. Равният достъп означава предоставяне на равни възможности за качествено образование на всички ученици, независимо от техния пол, семеен произход, социално-икономически или културен статус. Равенството в образованието означава премахване на пречките и ограниченията, които пречат на учениците да развият пълноценно способностите си и да развият потенциала си, както и създаване на условия за ограничаване на дискриминационното влияние на социалната и семейната среда върху техните постижения.

До какво води образованието?

- Устойчивото развитие започва с образованието.
- Образованието е основният начин за преодоляване на бедността.
- Образованието дава на родителите знания за здравето и хигиената на техните деца
- Образованието учи децата как да пазят здравето си
- Образованието може да помогне за развитието на устойчиво земеделие
- Образованието може да помогне за спиране на глада по света
- Образованието може да помогне за подобряване на храненето в бъдеще
- Образованието на майката е спасило живота на милиони деца по света
- Образованието помага на жените да намерят работа
- Образованието дава глас на жените
- Образованите жени са по-малко склонни да се женят и да имат деца в ранна възраст

- Качественото образование е от ключово значение за икономическия и устойчив растеж

Цел 5- Равенство между половете

Знаете ли, че:

- 17% от населението на света не може да чете или пише. Около 2/3 от тях са жени.

18 факта, които да споделите на Международния ден на жената

Международният ден на жената - 8 март, е истински празник - а произходът на празника е много интересен. За съжаление, Международният ден на жената не винаги получава отразяването, което заслужава, като самата борба за равенство между половете. Така че, ако и вие като мен имате много повече въпроси относно празника, отколкото бихте искали да признаете, не се чувствайте много зле. Вместо това започнете празнуването на този супер феминистки празник, като прочетете всички факти, които трябва да знаете за Международния ден на жената.

1. Международният ден на жената е роден на 8 март 1908 г., когато 15 000 жени маршируваха по улиците на Ню Йорк, за да поискат по-кратко работно време, по-добро заплащане и право на глас. Първото събитие на Международния ден на жената се провежда едва през 1911 г. и едва тогава в Австрия, Дания, Германия и Швейцария. ООН не го признава за празник до 1975 г.
2. Едва през 2011 г., за да отбележи стогодишнината от първото събитие на Международния ден на жената, президентът на САЩ Барак Обама обяви целия месец март за „Месец на историята на жените“ в Съединените щати.
3. Докладът на ООН за жените от 2015 г. показва, че въпреки че жените работят по-дълго от мъжете, като се има предвид както платената, така и неплатената работа, жените все още печелят средно с 24% по-малко от мъжете по света. Тази разлика в заплащането е най-голяма в Южна Азия, където жените печелят 33% по-малко от мъжете.
4. 58% от завършилите колеж са жени и този увеличен процент на образовани жени е пряко свързан с глобалния икономически растеж - и по-бърз икономически растеж. Сред 34-те страни, участващи в Организацията за икономическо сътрудничество и

развитие (ОИСР), повече образование за жените и момичетата представлява 50% от техния икономически растеж през последните 50 години.

5. Това вероятно не е изненадващо, но жените все още отделят повече време за домакинска работа и грижи за децата, отколкото мъжете. ООН съобщава, че жените отделят един до три часа повече за домакинска работа от мъжете, два до 10 пъти повече време отделят за деца и възрастни хора и един до четири часа по-малко на ден за икономически пазарни дейности. Всъщност в Европейския съюз 25% от жените казват, че това е причината да не са активни в работната сила, докато само три% от мъжете могат да кажат същото.

6. Само 22 от 197 държави на Земята могат да кажат, че имат жени, които служат като държавни глави.

7. Към 2014 г. има 16 милиона жени, живеещи с ХИВ (СПИН), което означава, че 50% от всички възрастни с ХИВ са жени. Не е необичайно жените, живеещи с ХИВ, да преживяват насилие само поради техния ХИВ статус. ООН казва, че най-малко 14 страни принуждават ХИВ-позитивни жени да правят неволни аборти и стерилизации.

8. Според дългосрочно проучване от 2010 г., проведено в Южна Африка, насилието от страна на интимен партньор увеличава шансовете жените и момичетата да се заразят с ХИВ с 13,9%, а неравенството между половете увеличава риска с 11,9%.

9. Въпреки Декларацията на ООН за елиминиране на насилието срещу жени от 1993 г., в момента 1 от 3 жени в света са жертви на физическо или сексуално насилие – и то обикновено е в ръцете на интимен партньор.

10. Въпреки факта, че жените изпреварват мъжете както в средното, така и във висшето образование, нивото на безработица засяга непропорционално жените по света. Към 2013 г. световното ниво на заетост спрямо населението е само 47,1%.

Обратно, при мъжете този процент е 72,2.

11. Миналата година УНИЦЕФ събщи, че повече от 500 милиона жени и момичета по света не са имали достъп до лично санитарно помещение, където биха могли да имат менструална хигиена. Това са половин милиард жени и момичета по света, които нямат основната нужда от чисто и безопасно пространство, за да се справят с менструацията си.

12. Само 14% от топ мениджърите в компаниите от Fortune 500 са държани от жени. Само 24 от тези компании имат жени изпълнителни директори.

13. Докато процентът на омъжените жени преди 18-годишна възраст е намалял в Северна Африка и Близкия изток с около 50% през последните 30 години, една на всеки четири жени, живеещи в света днес, са шаферки.
14. Въпреки че сме свидетели на напредък по отношение на гениталното осакатяване на жени (Нигерия забрани практиката през май 2015 г.), фактът остава, че днес 200 милиона жени и момичета са преживели генитално осакатяване на жени; някои в ранна детска възраст, но почти всички до 15-годишна възраст.
15. От 2013 г. детските бракове са по-склонни да убият момичета в развиващия се свят, отколкото война, СПИН, туберкулоза или друга причина за смърт. Всъщност усложненията при бременност и раждане са убиец номер едно сред момичетата на възраст от 15 до 19 години в развиващия се свят.
16. Една жена в Африка е изправена пред шанс 1 към 31 да умре от усложнения по време на бременност или раждане.
17. Според УНИЦЕФ приблизително 31 милиона момичета в начална училищна възраст и 32 милиона момичета в начално училище през 2013 г. не са посещавали училище. Това означава, че приблизително 63 милиона млади момичета по света не посещават училище.
18. Към 2013 г. се изчислява, че ако детските бракове продължат със сегашното си темпо, тогава 39 000 млади момичета ще стават малки булки всеки ден. Това означава, че 142 милиона момичета в крайна сметка ще се омъжат твърде млади. Липсата на образование за младите момичета и процентът на детските бракове също са пряко свързани. Според УНИЦЕФ, ако всяко момиче в Субсахарска Африка и Северна и Западна Азия получи средното си образование, детските бракове биха намалели с цели 64%.

Цел 6- Чиста вода и канализация

Знаете ли, че:

- 1 от всеки 9 души няма достъп до питейна вода
- В нашата част на света на всяка крачка има магазин, от който небрежно купуваме бутилирана вода. 800 милиона души по света нямат достъп до питейна вода. Заради

замърсената вода, която пият, се разпространяват болести като малария, холера и др.

- Милиони хора по света трябва да вървят с часове, за да стигнат до място, където могат

напълват вода и я носят на семействата си.

- 90% от смъртните случаи от малария са в Африка. 80% от загиналите са деца. Още по-тъжно е, когато си спомните, че маларията е лечима, но в тези части на света хората нямат достъп до здравеопазване и лекарства. Маларията се разпространява чрез ухапвания от комари или чрез пиене на заражена вода.

Интересни факти за водата

Ако бъдат пречистени, отпадъчните води от домакинствата, промишлеността и селското стопанство биха могли да бъдат ценен ресурс, а не скъп проблем за решаване, според доклад на ООН, публикуван на Световния ден на водата.

Пречистването и рециклирането на отпадъчни води не само ще намалят замърсяването, но могат да помогнат за посрещане на нарастващото търсене на чиста вода и други суровини, казват експертите в доклада.

Ето някои факти за отпадните води по повод днешния Световен ден на водата:

- Над 80 процента от световните отпадъчни води не се пречистват и замърсяват реки и езера.

- Средно страните с ниски доходи преработват около 8 процента от промишлените и битови отпадъчни води. Страните с високи доходи пречистват 70 процента.

- Замърсяването от човешки и животински отпадъци засяга почти всяка трета река в Латинска Америка, Азия и Африка, излагайки милиони на риск.

- През 2012 г. смъртта на 842 000 души в страните с ниски и средни доходи е свързана със замърсена вода и неподходящи санитарни условия.

- В Субсахарска Африка повече от 60 процента от градското население живее в гета.

- Нигерийският град Лагос генерира 1,5 милиона кубични метра отпадъчни води всеки ден, по-голямата част от които се изхвърлят необработени в лагуната на Лагос.

- Изхвърлянето на непречистена вода в моретата до известна степен обяснява бързото нарастване на безкислородните мъртви зони. Досега е засегната област с

размерите на Великобритания, което засяга поминъка, риболова и хранителните вериги.

- Най-малко 50 държави използват отпадъчни води за напояване на селското стопанство, което увеличава риска от заразяване на посевите с патогени.
- Две трети от населението на света живее в райони, където има недостиг на вода поне един месец в годината.
- До 2030 г. се очаква глобалното търсене на вода да нарасне с 50 процента.
- Международната космическа станция използва една и съща вода от 17 години.
- В Израел пречистената вода е над 40 процента от водата, която се използва за напояване.
- Изчислено е, че повече от една пета от световните нужди от фосфор могат да бъдат задоволени чрез рециклиране на човешка урина и фекалии.

Цел 7- Възобновяема енергия

Интересни факти за електричеството.

Сега електричеството е неразделна част от обществото. По това време повечето хора в развитите страни бяха загрижени как да спестят пари от сметки за електроенергия, много развиващи се страни работеха върху това как да произвеждат достатъчно енергия за гражданите на страната. Ето някои интересни факти:

1. 20% от комфорта на домакините

Американските домакини консумират 20% от електроенергията за охлаждане на въздуха. Количеството енергия, използвано в обикновените американски домакинства за климатизация, е около 20% от потреблението на електроенергия в страната.

2. Облаги на затворниците

Велоергометрите в затворите генерират електричество за близките села. В Бразилия има затвори, където затворниците въртят педалите на велоергометри, които произвеждат енергия за околните села. По този начин те осигуряват намаляване на срока на лишаване от свобода.

3. Пари за смет, сметоизвозване, парно в ток

Рециклирането е развито в Швеция, поради което отпадъците се внасят от Норвегия в страната, които се третира в техните пречиствателни станции.

4. ВЕЦ Итайпу

Тук се произвежда една четвърт от електроенергията в Бразилия. Почти една четвърт от електроенергията, произведена в Бразилия, е електроцентрала.

5. В Швейцария всичко е чисто

Повече от половината от цялата енергия, произведена от водноелектрически централи в Швейцария, а останалата част от атомни електроцентрали. В резултат на това енергийната индустрия на страната не произвежда почти никакви емисии на CO₂.

6. Електрическа централа изпомпва и съхранява енергия

Помпено-акумулиращите централи позволяват да се запази "зелената" енергия за дълъг период от време.

7. Чиста атомна енергия – вятър и вода

При производството на ядрена енергия нивото на CO₂ е незначително. В процеса на производство на ядрена енергия CO₂ е по-малко, отколкото при развитието на слънчевата и геотермалната енергия.

8. Геотермална Исландия

Геотермална станция в Исландия. Исландия произвежда цялата си енергия от възобновяеми източници. ВЕЦ осигуряват около две трети от енергийните нужди на, а останалата част се произвежда от геотермални електроцентрали.

9. Съветски бойни глави

Около половината от ядрената енергия се произвежда от стари съветски бойни глави в Съединените щати.

10. Водна енергия на Норвегия

99% от енергията на Норвегия идва от водноелектрически централи. Това е повече, отколкото във всяка друга страна на Земята.

11. Вятърът, вятърът, ти си могъщ.

Въпреки че производството на вятърна енергия и вятърните паркове съществуват от дълго време, не много хора са запознати с тази технология или знаят откъде идва. Вятърната енергия съществува от много по-дълго време, отколкото повечето хора

знаят. Следват някои интересни факти за производството на вятърна енергия, за които повечето хора не знаят.

12. Реактори с течен ториев флуорид

7000 тона торий - годишната консумация на електроенергия от населението на Земята. Реактори с течен флуорид торий биха могли да отговорят на търсенето на годишна енергия в световен мащаб, като използват общо около 7000 тона торий.

13. Ядрена Франция

Франция произвежда електричество в изобилие. Франция произвежда толкова електричество от ядрена енергия, колкото изнася.

14. Държавен ток

През 1963 г. Квебек национализира електроенергията. Това доведе до факта, че 96% от енергията на Квебек сега се генерира от водноелектрически източници. Освен това в канадската провинция едни от най-евтините цени на континента.

15. Термити - биореактор

Министерството на енергетиката на САЩ обмисля използването на термитите като източник на възобновяема енергия. Те произвеждат почти 2 литра водород просто като изядат лист хартия. Можем да кажем, че тези насекоми - един от най-ефективните биореактори на Земята!

Цел 8- Сигурна работа и икономически растеж

Знаете ли, че: Германия също е начело в списъка за най-дълга продължителност на живота и за двата пола. Според последните проучвания мъжете тук достигат средна възраст от 76 години, а жените в повечето случаи доживяват до 90. Тази статистика трябва да ви говори за високия стандарт на живот в страната, за който отдавна се говори и който явно не е още един мит.

Пандемията от COVID-19 принуди много компании да преминат изцяло към работа от разстояние. Озовахме се там, където връщане назад няма. Почти веднага целият персонал работи от вкъщи, свързвайки се с корпоративни системи чрез VPN или облак и комуникирайки чрез платформи за видеоконференции като Microsoft Teams, Zoom или Skype.

Традиционните бариери пред дистанционната работа - от липсата на софтуер до притесненията за това как ще изглежда кухненската маса на екрана - бяха до голяма степен премахнати. На никой не му пука къде и как работим, това е повратна точка. Едва ли всичко това ще изчезне след кризата. Гледайки напред, можем да очакваме, че голяма част от това, което се прави чрез личен контакт, ще бъде прехвърлено в онлайн средата. Хората вече са свикнали да работят по този начин. За мнозина това беше откритие, че е възможно.

Работата от вкъщи ще запази новините

Има някои основателни възражения срещу работата от разстояние. Някой твърди, че в момента я гледаме през розови очила. Това е ново, това е свежо, това се случва при спешни случаи. Всички те са у дома и обединени от ясно дефинирана цел да правят бизнес. Няма ли всичко това да загуби своето значение след пандемията?

Първо, не знаем кога точно ще може да се говори за ситуация „пост-COVID-19“. Може да се появи след известно време. Второ, работата от вкъщи вероятно ще продължи.

Разбира се, повечето хора ще се върнат в офисите си, когато е безопасно. Но едва ли можем да се съмняваме, че почти всички ще започнем да работим по-дистанционно.

Може би ще спрем да говорим за специалната "дистанционна" работа, която ще стане един от обичайните начини на работа.

Виртуалният свят обаче не може напълно да замени реалния свят. Срещите лице в лице дори ще станат по-важни, тъй като ще бъдат по-редки. В крайна сметка нашите градски центрове и бизнес райони няма да отидат никъде. Важни бизнес решения и споразумения ще продължат да изискват личен контакт.

Като цяло обаче няма съмнение, че настоящата ситуация ще има траен ефект върху работата ни в бъдеще. Това нямаше да се случи, ако технологията не беше успяла да реши днешните проблеми. Но те се представиха изненадващо добре.

Технологията може да се справи със задачи

В резултат на това технологиите само придобиват все по-голяма бизнес стойност.

Може да се очаква увеличаване на инвестициите в хардуер, софтуер и автоматизация. Компаниите ще трябва да инвестират още повече в лаптопи, мобилни устройства и софтуерни телефони. Търсенето на външни ИТ услуги ще се увеличи

когато компаниите осъзнаят своите предимства пред собствените си системи. Търсенето на облачни услуги ще скочи, за да осигури необходимата честотна лента и мощност на обработка. Компаниите трябва да обмислят всеки аспект от своя бизнес. Технологията играе решаваща роля в това. Техническите фирми трябва да се справят с това предизвикателство и да обмислят как могат да помогнат на организациите да се адаптират. Иновациите трябва да се ускорят и със сигурност не да се забавят. Технологичният сектор играе ключова роля в прехода към ново бъдеще на работата.

Цел 9 – Иновации и инфраструктура

Иновациите са ключов фактор за икономическото развитие на съвременните държави. За тяхното разработване и реализиране са необходими значителни ресурси - трудови, финансови, организационни, но решаването на съответните задачи е необходимо за осигуряване ефективността на икономиката на страната. Какво представляват иновациите? Какви са условията за успешното им изпълнение?

СЪЩНОСТТА НА ИНОВАЦИЯТА

Иновациите обикновено се разбират като някои нововъведения в областта на технологичното развитие, прилагането на управленски решения, организацията на бизнес процесите, които се основават на използването на съвременни постижения в различни области на науката. Следователно примери за иновации могат да се наблюдават в голямо разнообразие от бизнес сектори. Важен критерий за признаване на решение за иновативно е фундаменталното подобрене на технологичния или управленския процес по време на неговото внедряване.

Как ще живеем на Земята в бъдеще

Нека продължим напред и да видим какво следва в големите индустрии. В бъдеще ще има големи промени в нашия начин на живот, работа и пътуване. Но благодарение на данните, автоматизацията и софтуера начинът, по който взаимодействаме с планетата, ще бъде по-интелигентен и по-ефективен. Ето какво ще се промени.

Ще разчитаме повече на възобновяема енергия и батерии.

Какво ще се промени: Потреблението на енергия ще се пренасочи към вятърна и слънчева енергия, тъй като тези източници стават по-рентабилни.

Какво означава това: Индустрията за съхранение на енергия - промишлени батерии - ще се развива бързо, за да съхранява енергия, генерирана от тези възобновяеми източници. Например вятърните турбини могат да събират енергия само когато е ветровито, точно както слънчевите панели разчитат на слънчева светлина, за да генерират енергия. Батериите трябва да съхраняват тази енергия, така че клиентите да могат да включват осветлението и да не бъдат възпрепятствани от времето.

„Съхранението на енергия прави възобновяемите енергийни източници надеждни и достъпни при поискване“, каза Рупа Шорт, директор бизнес развитие на Honeywell, който се фокусира върху пазарните тенденции и технологичните иновации за посрещане на нови енергийни нужди.

Домовете и офисите ще се превърнат в електроцентрали

Какво ще се промени: Сградите ще генерират собствена енергия, използвайки възобновяеми източници. Това местно производство на електроенергия ще осигури електричество на съседните сгради и ще допринесе за електрическата мрежа.

Какво означава това: Сградите ще имат нулево нетно потребление на енергия, произвеждайки толкова енергия, колкото консумират. Те ще имат разнообразни местни възможности за производство и съхранение на енергия. Те ще имат например вятърни турбини на покривите, фотоволтаични фасади, биогенератори, генератори с традиционни горива и възможности за съхранение в дома, като например батерии. Софтуерът ще оптимизира енергийните източници въз основа на това как потребителите искат да оптимизират потреблението на енергия в различните часове на деня. „Интелигентните сгради ще бъдат автономни и самооптимизиращи се, което им позволява да бъдат независими, но все пак ще дават ценен принос към съседната им интелигентна градска инфраструктура“, каза Деб Леройд, директор по управление на доставките в Honeywell, който има повече от 20 години опит със свързани сгради.

Ще пътуваме с електрически въздушни таксита

Какво ще се промени: С повече от 150 компании, които трескаво работят върху превозни средства за градска въздушна мобилност (UAM), много нови концепции за електрически задвижвани въздушни таксита ще се появят през следващите години. В крайна сметка те ще могат да летят без пилоти.

Какво означава това: Градската въздушна мобилност описва нова система за въздушно пътуване с електрически самолети с вертикално излитане за прелитане над градски райони. Рисковият капитал се излива в сектора и някои от водещите компании вече работят върху своята трета или четвърта итерация на прототипи на превозни средства. Повечето компании планират в крайна сметка да пилотират тези самолети автономно, елиминирайки теглото и разходите за пилотиране. Останалата част от авиационната индустрия се преоборудва за тази нова ера. Проучване, поръчано от Honeywell, показва, че една трета от компаниите, дори и в авиониката, разработват продукти за UAM, като повече от половината от тези продукти вече са в полетни тестове.

Сградите ще използват енергия само когато е необходимо

Какво ще се промени: Сградите ще отговарят на емоционалните и рационални нужди на хората, които живеят в тях. Това означава, че енергията ще се консумира само когато са заети, като по този начин се оптимизира ефективността.

Какво означава това: Множество сензори ще използват машинно обучение и изкуствен интелект, за да предоставят интелигентни и интуитивни пространства. Сградите ще се учат от собствената си история на ефективност и поддръжка, така че да могат непрекъснато да бъдат оптимизирани въз основа на опита. Всички системи ще бъдат свързани, за да създадат „езеро“ от данни за улесняване на ученето през целия живот – осветление, асансьори, противопожарна защита и системи за сигурност. „Подходът, ориентиран към човека към дизайна, опита и управлението на една сграда, ще направи сградите футуристични и ще предвиждат човешките нужди“, каза Маниш Шарма, главен технологичен директор на нашия бизнес за строителни технологии.

Цел 10 – Намаляване на неравенствата

Трима учени от Йейл имат идея, която провокира размисъл: хората не се притесняват от икономическото неравенство, а от несправедливостта.

"Не можахме да намерим доказателства, че хората са загрижени за икономическото неравенство само по себе си. Напротив, те са загрижени за други проблеми, свързани с икономическото неравенство, като бедността, разпадането на демократичните ценности и най-интересното - несправедливостта." - пишат

Кристина Старманс, Марк Шескин и Пол Блум в новото си изследване, публикувано в Nature Human Behavior. Д-р Стерманс е постдокторант по психология, д-р Шескин е постдокторант по когнитивна наука, а д-р Блум е професор по психология, всички в Йейлския университет.

Но какво е неравенството и каква роля играе то за демокрацията – подкопава я или я стимулира? Неравенството кара ли хората да се отчайват? Или неравенството е необходимо зло, което трябва да толерираме до определени нива, за да има към какво да се стремим?

И така, какво е неравенството?

Изследователите настояват, че трябва да развием общо разбиране за това какво е неравенството. Има три различни, но свързани с неравенството идеи:

1. Хората трябва да имат равни възможности в обществото – независимо от техния произход, раса, пол и т.н.
2. Възнаграждението, богатата и ползите трябва да се разпределят справедливо според заслугите.
3. С равни постижения, равни последствия, независимо от обстоятелствата. Или както казват експертите: "неравенство на резултата" - когато ти получаваш за една и съща работа 1000 лв., а твоят колега - 2000 лв.

Тези понятия са три различни измерения на неравенството, с които се сблъскваме в живота и които в крайна сметка оформят у хората това, което те чувстват като икономическо неравенство. Разбирането на различните измерения на това явление е изключително важно за изготвянето на лечебен план за нашето общество.

и заключенията обаче се основават на съответните изследвания. Неравенството, което ни тревожи.

Можете ли да познаете коя според американците и европейците е най-голямата заплаха, пред която е изправен светът сега?

Скорошно проучване на Pew Research Center установи, че най-често срещаният отговор е неравенството. Не изменението на климата, бедността, болестите, войните или потока от мигранти.

Въпреки че малцина вероятно ще оценят мащаба на неравенството. Ето един пример: вземете богатството на осемте най-богати хора на планетата и го съберете.

Сега направете същото за най-бедните 3,5 милиарда. Двете суми ще бъдат еднакви - еднакви, 780 млрд. лв. или близо 500 млрд. долара. Само осем души притежават толкова богатство, колкото половината население на света. И това неравенство се задълбочава. През 1960 г. главен изпълнителен директор в Съединените щати обикновено е печелил средно 20 пъти повече от работник. Днес това е повече от 354 пъти.

Папа Франциск нарече икономическото неравенство „коренът на социалното зло“. Пропастта между богати и бедни в света изглежда никога не е била толкова дълбока и това тревожи и възмуцава хората. И идеята, че неравенството трябва да бъде намалено, почти се приема за даденост.

Но въпреки това възмущение, хората не виждат неравенството като фундаментално погрешно, а като резултат от несправедливост. Няма консенсус за това как би изглеждал един напълно справедлив свят, но за повечето от нас благата в него няма да бъдат равномерно разпределени.

Тримата изследователи от Йейл предлагат тези два феномена (възмущението от пропастта между богати и бедни и идеята, че неравенството трябва да съществува) да бъдат примирени. Те не намират доказателства, че хората са загрижени за самото икономическо неравенство, но всъщност икономическото неравенство често се бърка с несправедливостта.

Естествена непоносимост към неравенството

Ако потърсите доказателства, че хората са естествено непоносими към неравенството, ще намерите множество лабораторни тестове, които потвърждават това. Проучванията откриват „всеобщо желание за равно заплащане“, „егалитарни мотиви у хората“, „егалитаризъм при децата“ и „равенството се постига чрез реципрочност“.

Когато участниците в лабораторията са помолени да споделят ресурси между несвързани лица, те са склонни да ги споделят по равно. Ако предишна ситуация е довела до неравенство, хората ще разпределят бъдещите ресурси неравномерно, за да коригират или сведат до минимум неравенството между другите хора. Това пристрастие е толкова силно, че участниците понякога предпочитат равни резултати, при които всеки получава по-малко, отколкото неравностойни резултати, при които всеки получава повече, казва The Guardian.

Изследванията на деца на възраст между три и осем години откриват подобно пристрастие към равенството. Тригодишните споделят ресурси поравно с трети страни, а шестгодишните показват още по-силно желание за равномерно разпределение, настоявайки допълнителните ресурси да бъдат изхвърлени, вместо да бъдат неравномерно разпределени между две отсъстващи трети страни.

Проблемът е в бедността и несправедливостта

Хари Франкфурт е почетен професор по философия в Принстънския университет. В книгата си „За неравенството“ той твърди, че нашето морално задължение трябва да бъде да изкореним бедността, а не да постигнем равенство. Необходимо е да се гарантира, че всеки има средства за нормален живот.

„Убеден съм, че хората ще реагират с много по-голяма симпатия към страданието на онези, които живеят в бедност, отколкото към онези, които просто несправедливо (от тяхна гледна точка) не са достатъчно богати“, каза Франкфурт. - "Хората вероятно ще подкрепят промени в законодателството, насочени към облекчаване на положението на бедните."

Цел 11- Устойчиви градове и общности

Африка и Азия са дом на близо 90 процента от селското население на света.

Смята се, че 70% от хората скоро ще живеят в градовете.

Предизвикателството пред големите градски центрове не е да осигурят подслон за повече хора, а това да стане устойчив модел. Въз основа на социалните, екологичните и икономическите аспекти на градовете, Индексът на устойчивите градове (SCI) се съставя ежегодно.

1. Лондон, Великобритания - баланс между социално и икономическо развитие

Британската столица се откроява с високата си оценка за благосъстояние на гражданите (здраве, образование, ниска престъпност), трудов живот (работно време) и градски живот (транспортна достъпност и свързаност). Лондон е един от най-успешните градове по отношение на качеството на въздуха и управлението на отпадъците.

2. Стокхолм, Швеция – най-зеленият град в Швеция

Столицата на Швеция оглавява класацията за управление на околната среда благодарение на своите инвестиции в устойчива инфраструктура, ниски емисии и добро качество на въздуха. Както Стокхолм, така и Франкфурт успешно съчетаха икономическото развитие с взискателните екологични стандарти, правейки качеството на живот на своите общности сред най-високите в света.

3. Единбург, Великобритания - поставя гражданите на първо място

Докато Стокхолм разчита на екологични стратегии, Единбург е по-отдаден на социалното развитие на своите граждани, поради което е на първо място по социално развитие. Единбург е лидер в подиндекса "развито население", който се определя от здравословното състояние на града, достъпността до обществен транспорт, финансовите възможности на гражданите да се насладят на удоволствията на града и др.

4. Сингапур – Икономика и капитал за заетост

Островният град-държава е в челната петица благодарение на безспорното си лидерство в един от компонентите на устойчивия град, а именно икономическия. Проектиран като един от най-лесните градове за създаване и управление на собствен бизнес, Сингапур е пълен с новатори и предприемачи. Освен това има изключително високо ниво на заетост, което води до високи нива на производствен капацитет.

5. Виена, Австрия - Умен и екологичен метрополис

Консултантската фирма Mercer класира Виена като най-добрия град за живеене в своето проучване за качеството на живот, а ООН го определи като най-проспериращия градски център. В допълнение към своите културни дейности и икономика, основани на науката и технологиите, Общинският съвет на Виена стартира програма за превръщането на града в интелигентен град до 2050 г., за да намали въглеродния отпечатък от 3,1 тона на 1 тон на човек.

Цел 12- Отговорно потребление

Ако изхвърлите един боклук в общия боклук, той ще стигне до сметището и ще започне да гние с години. Докато се разлага, ще отделя сметищен газ, токсичен варовик и метан. Само за пример – дрехите, изработени от материали, които не са

биоразградими, могат да стоят на сметището повече от 200 години, старите обувки се разграждат за близо 10 години, а гумените им подметки – между 50 и 80 години. Синтетичните влакна не се разлагат, а вълнените влакна произвеждат метан, който е основен виновник за глобалното затопляне. Към тази картина можем да добавим бои и химикали, вградени в текстила, които замърсяват почвата със силно токсични или опасни химически съединения. В същото време съществува реална възможност по естествен път, следвайки пътя на хранителната верига, те да попаднат в организма на хората и животните.

В България годишно се "произвеждат" близо 100 000 тона отпадъци от стари дрехи и обувки. В същото време последните статистики за страните от ЕС показват, че между 30 и 50% от закупените нови дрехи се събират разделно, останалите отиват на депото. Процентът на разделно събраните дрехи и обувки в България клони към нулата. Проучване на Грийнпийс-Германия от 2015 г. установи, че около 40% от нашите дрехи се носят рядко или никога. Още няколко факта – за производството на килограм памук са необходими между 10 000 и 20 000 литра вода; ¼ от световното потребление на пестициди се пада на производителите на памук; около 20% от промишленото замърсяване на водата е свързано с боядисване и обработка на текстил.

Успяхме ли да ви убедим да не изхвърляте ненужните дрехи на общия боклук? Те могат да заживеят нов живот – да бъдат носени от друг човек или да бъдат преработени в нова суровина.

Текстилните продукти, които не могат да се използват повторно, получават нов шанс като текстилни нишки или се използват за производство на други продукти за строителството, мебелната и шивашката промишленост, както и за бита - различни видове хидроизолации, стелки за обувки, вата за шивашката промишленост, изолационни материали за автомобилната промишленост и много други.

Специалните точки са нашата алтернатива на всички тези шокиращи данни! Тук можете да оставите дрехите, които няма да носите, които не харесвате, не ви стават, смятате за износени. Тук е мястото на самотния чорап и ботуши от миналата зима. И детските дрехи, за които няма как да съжалявате!

От всички страни сме залети с информация колко е важно да рециклираме и как спасяваме света по този начин. Изненадващо за войнствените еколози обаче се оказва, че рециклирането носи не само ползи, но има и съществени недостатъци.

Ползи:

Опазване на околната среда

Чрез рециклирането на хартия ние спасяваме милиони дървета. Ако се откажем от пластмасовите торбички или ги предадем за рециклиране, ще спасим живота на хиляди морски обитатели и птици.

Намалява консумацията на енергия

Най-голямо количество енергия се използва при обработката на суровините по време на производството. Рециклираните материали са от решаващо значение в индустрията, защото правят производствения процес много по-рентабилен от конвенционалните.

Намалява глобалното затопляне

Рециклирането намалява неблагоприятните ефекти от глобалното затопляне. Едрогабаритните отпадъци като хартия, пластмаса, автомобилни гуми често се изгарят и по този начин се отделят вредни емисии и парникови газове в атмосферата. Рециклирането гарантира, че процесът на изгаряне е сведен до минимум и всички отпадъци се регенерират като полезни продукти, без или с минимално въздействие върху околната среда.

Устойчиво използване на ресурсите

Рециклирането насърчава рационалното използване на ресурсите. Процесът на рециклиране на отпадъци запазва ценни ресурси за бъдещите поколения, без да прави компромис с текущото потребление.

Недостатъци:

Рециклирането не винаги е рентабилно

За да могат материалите да се използват повече от веднъж, е необходимо изграждането на фабрики, което е свързано с големи инвестиции. Самото създаване на инсталации за третиране на отпадъци е свързано със замърсяване на въздуха и емисии.

Рециклираните продукти често са с лошо качество

Продуктите, направени от рециклирани материали, не винаги са устойчиви във времето. Често предметите, създадени от рециклирани отпадъци, са по-крежки от новите и следователно по-евтини от тях.

Депата за рециклиране не са хигиенични

Местата за събиране и рециклиране на отпадъци не винаги са безопасни. В такива сайтове има различни химикали, които могат да бъдат много опасни, ако бъдат използвани по невнимание. Складирането на отпадъци е свързано с големи количества мръсотия и разлагащи се материали, които могат да бъдат опасни за здравето на служителите и живеещите в близост до сметища.

Не е достатъчно разпространено

Широко разпространеното рециклиране е важно за постигане на дългосрочни цели за опазване на природата и ресурсите. За съжаление на много места по света боклукът се изхвърля на нерегламентирани сметища и сметища, което до голяма степен обезсмисля рециклирането.

Факти за отпадъците, които изхвърляме:

За хартията:

1. Замърсяването на въздуха се намалява със 70 процента, ако новата хартия се произвежда от рециклирани материали.
2. Ако хартията, използвана от New York Times на ден, бъде рециклирана, ще бъдат спасени 75 000 дървета.
3. Половин милион дървета трябва да бъдат изсечени за производството на всички неделни вестници в света.
4. Ако хартията от всички вестници по света бъде рециклирана, 250 милиона дървета ще бъдат спасени за една година.
5. За хартията, използвана от средния американец, годишно се отсичат 7 дървета.

За алуминий:

1. Необходими са повече от 500 години, за да се разгради алуминиева кана с безалкохолна напитка или бира.
2. Повече от 80 милиарда алуминиеви кутии се използват всяка година за безалкохолни напитки и бира.

3. Рециклирането на кана спестява енергия, което е еквивалентно на телевизор, включен за 3 часа

4. Алуминият може да се рециклира неограничен брой пъти.

За стъкло и пластмаса:

1. Разлагането на 1 стъклена бутилка отнема повече от 4000 години.

2. Стъклото е 100% рециклируем материал.

3. Рециклирането на 1 стъклена бутилка спестява енергия за захранване на крушка от 100 W за 4 часа.

4. Найлоновите торбички, които се изхвърлят в океаните и моретата, убиват повече от 1 милион морски обитатели всяка година.

5. Рециклирането на 1 тон пластмаса спестява до 2000 литра бензин.

6. Над 60% от боклука, който се хвърля в кофата, може да бъде рециклиран.

Цел 13 – Борба с изменението на климата

Учените не са единодушни относно причините за глобалното затопляне

Има широко разпространено схващане, че в научната общност липсва консенсус относно изменението на климата. Всъщност това съвсем не е така. Повече от 90% от експертите, изследващи тази тема, са съгласни, че човешката дейност е основната причина за глобалното затопляне. „Ние сме по-уверени, че хората влияят на климата, отколкото че цигарите причиняват рак“, каза климатологът от НАСА Кейт Марвел. Скорошно проучване в Съединените щати обаче установи, че само 1 от 5 души в страната е наясно с този факт.

Изменението на климата е нещо естествено

Едва ли има уважаващ себе си учен, който да отрече, че изменението на климата може да бъде естествен процес и да не е необичайно. Това, което прави настоящата ситуация уникална, е скоростта на промяната. „Скоростта, с която въглеродният диоксид се отделя в атмосферата днес, е безпрецедентна за последните 66 милиона години“, се казва в проучване, публикувано през 2016 г. Фактите са повече от красноречиви

- никой природен феномен не може да обясни затоплянето, което започна с индустриалната революция. При в същото време учените отбелязват, че основната причина за тази тревожна тенденция са парниковите газове, които улавят топлината,

която се отделя при изгарянето на изкопаеми горива. „Естествените фактори, като вулканични изригвания и промени в слънчевата активност, биха могли да имат много по-меки последствия, особено ако погледнем какво се е случвало през последните 50 години“, каза климатологът Зеке Хаусфадер.

Слънцето е виновно

Слънчевата активност несъмнено може да причини дългосрочни промени в климата - като например ледникови периоди. То обаче не може да бъде обяснение за затоплянето, на което сме свидетели в момента. През последните 800 000 години нашата планета е преминала през няколко цикъла на ледникови периоди и затопляне. Такъв цикъл трае средно около 100 000 години, а причината за него е орбитата на Земята и наклонът на земната ос (променящото се разстояние между Земята и Слънцето води до пикове и спадове в количеството слънчева енергия, която получаваме).

В наши дни сме свидетели на изключително бързо покачване на температурите, започнало преди около 150 години. Този процес стана особено интензивен през последните няколко десетилетия. В същото време слънчевият цикъл е на път да достигне най-ниските си нива от 1750 г. насам, според НАСА. Това означава, че на практика Земята получава намаляващо количество слънчева енергия (тук трябва да се отбележи, че разликата е незначителна – само около 0,1% по-малко слънчева енергия достига до нашата планета, отколкото през 1750).

Количеството въглероден диоксид в атмосферата е твърде малко и не може да причини изменение на климата.

Част от това твърдение всъщност е вярно. Въглеродният диоксид представлява само 0,1% от атмосферата. Но тази на пръв поглед незначителна сума може да има огромно въздействие. Въглеродният диоксид има способността да задържа топлината и е ключов за климата на Земята. Ако по някаква причина изчезне, температурата на нашата планета почти веднага ще падне под 0 градуса по Целзий. Не е случайно, че сегашното увеличение на количеството му тревожи учените. Те отбелязват, че в продължение на хиляди години нивата на въглероден диоксид в атмосферата са били около 280 части на милион. В последния за 150 години обаче това количество се е увеличило с близо 50% и сега е 415 части на милион.

Учените често обръщат внимание на факта, че растежът на градовете води до затопляне на местната атмосфера. Сред причините за това са изсичането на дървета, концентрацията на тъмни повърхности и сгради, както и увеличените емисии на парникови газове. Това кара някои хора да се съмняват в достоверността на данните, получени в районите на големите градове. Всъщност изследвания се правят в различни части на света - включително и в такива, които са много далеч от населените места. Резултатите от измерванията там са подобни на тези в градовете, което доказва, че покачването на температурите е глобално, а не регионално явление.

Британски климатолози от Кеймбриджкия център за възстановяване на климата предложиха усъвършенствано решение срещу изменението на климата - възстановяване на топящите се арктически ледове.

Изменението на климата вече е толкова сериозно, че намаляването на емисиите на парникови газове не е достатъчно, за да подобри ситуацията, твърдят учени, цитирани от Metro. Затова има нужда от допълнителни и по-радикални решения, допълват те.

"Предлагаме инициатива, която наричаме просветление на морски облак. Ще изградим специални пръскачки, които ще разпръскват капчици морска вода във въздуха под високо налягане. Това ще стимулира образуването на пари със солни кристали, които ще се издигат в небето поради въздушната конвекция "Солта ще насърчи образуването на нови облаци, които ще предпазят арктическия лед от интензивна слънчева радиация", обяснява Дейвид Кинг, ръководител на изследователската група.

Цел 14- Живот под вода

Животът във водата е изправен пред сериозни заплахи

Животът в сладководни тела и регионални морета в Европа не е в добро състояние. Лошото състояние на екосистемите има пряко въздействие върху много животни и растения, обитаващи водната среда и засяга други видове, както и хората, които зависят от наличието на чиста вода. Състоянието на европейските морета е много трудно, главно поради прекомерния риболов и изменението на климата, докато сладководните тела страдат от претоварване с хранителни вещества и промени в

местообитанията. Химическото замърсяване има отрицателно въздействие както върху сладководните, така и върху морските екосистеми.

Знаете ли, че: Една трета от Мъртво море е изчезнала от 1960 г. до днес. Водата се оттегля необратимо, а брегът се превръща в лунен пейзаж, пълен с кратери, съобщава БНТ. Една от причините е, че години наред израелци, палестинци и йорданци са отклонявали речната вода от едно от най-солените водни тела на Земята.

През 60-те години спа туризмът процъфтява по израелските брегове на Мъртво море. По това време курортът Айн Геди беше на брега. Днес това е призрачно място, водата се е отдръпнала с 3 километра, а плажът прилича на пустиня, поразена от метеорни дъждове.

Всяка година Мъртво море се свива с един метър, оставяйки след себе си кратери до 10 метра. Без вода земята потъва.

Застрашени видове:

Морска костенурка с глава на ястреб - Получава името си от особеност на тялото - удължената ѝ заострена глава, завършваща с клюн. Друга отличителна черта е, че краищата на черупката му са назъбени. Видът се среща в океаните и главно в кораловите рифове. Морските костенурки са живи представители на група влечуги, които съществуват на Земята и в моретата през последните 100 милиона години.

Гладкогърбо морско свинче - засиленият риболов с хрилни мрежи в местообитанието му доведе до намаляване или пълно изчезване на вида. Известно е със своето ниво на интелигентност, сравнимо с това на горилите. За да оцелее, видът се нуждае от голямо количество храна. Една от причините за изчезването на друг вид речен делфин - китайския речен делфин Байджи, е именно невъзможността да си намира храна. Други фактори са замърсяването на водата и корабния трафик. Днес има между Остават 1000 - 1800 бр.

Калифорнийско морско свинче - Това е най-редкият морски бозайник в света, който е на ръба на изчезване. Открит е едва през 1958 г., а половин век по-късно почти сме го загубили. Животното често се хваща в незаконни риболовни мрежи в защитени води на Мексиканския залив през Калифорния. От вида са останали само 18

екземпляра. Смята се, че ако не се предприемат стъпки за защита на вида, той ще изчезне до 2021.

Кризата с изчезването на морски видове не се възприема толкова широко, колкото кризите в тропическите гори и други сухоземни биоми. Не знаем колко вида има в океана, тъй като повечето морски видове не са открити. Ето защо ние не знаем колко са изчезнали или колко са застрашени от изчезване. Знаем, че свръхуловът е голяма заплаха в световен мащаб. Настоящите оценки обхващат само 20% от световните рибни запаси, така че истинското състояние на повечето от световните рибни популации не е ясно. Последните констатации обаче показват, че тези ненаблюдавани запаси намаляват и почти три четвърти от световните запаси, продавани в търговския сектор, са претоварени и изложени на риск.

Цел 15- Живот на Земята

- Девет процента от световните гори се намират в Канада.
- Червената клетка е най-често срещаната птица на Земята.
- Има само 4 държави в света, където няма гори, според определението на Световната банка. А това са Сан Марино, Катар, Гренландия и Оман.

ВИДОВЕТЕ ПО СВЕТА НАМАЛЯВАТ

Светът е изправен пред масово изчезване на видове. Всички видове бозайници, птици, влечуги, земноводни, членестоноги (насекоми и паякообразни), риби, ракообразни, корали и други животни и растения са намалели в много случаи в голяма част от своя ареал. Човешката цивилизация оказва негативно влияние върху повечето живи същества с техните ежедневни дейности, разхищаване и неустойчиво използване на природни ресурси, замърсяване и др.

Факт # 1 Ние сме в началото на най-големия период на изчезване на видове през последните 60 милиона години. Обикновено между 1 и 5 вида изчезват всяка година. Учените обаче изчисляват, че сега губим видове 1000 до 10 000 пъти по-бързо от нормалното. Много видове ще изчезнат, преди да научим за тях или ползите, които носят на нашата планета.

Факт # 2 Ново проучване показва, че насекомите в Германия са намалели с повече от 75% през последните 28 години. Това е много тревожно: 80% от дивите растения разчитат на пчели и други насекоми за опрашване, а 60% от видовете птици разчитат

на насекоми за храна. Човек е напълно зависим от растенията за своята храна – пряко или като храна за животните, с които се храни.

Факт # 3 Унищожаването на местообитанията, експлоатацията и изменението на климата са причината за загубата на половината от световната популация на дивата природа.

Факт # 4 Приматите, нашите най-близкородствени животни, са под изключителна заплаха. Близко 60% от 504 вида примати в света са застрашени от изчезване, а 75% от видовете примати са в сериозен спад на популацията.

Факт # 5 В световен мащаб повече от 650 000 морски бозайници са уловени или сериозно наранени от риболовни съоръжения всяка година.

Факт # 6 През последните 20 години около 75% от всички видове зъбати китове, като делфини, морски свинчета, косатки и 65% от хранещите се с планктон китове, гърбатите китове, сините китове, кашалотите и 65% от видовете тюлени са били засегнати. поради прекомерен улов при риболовни операции по целия свят.

Факт # 7 40% от видовете птици в света са в упадък, а един на всеки осем вида е застрашен от глобално изчезване.

Факт # 8 Нашите големи котки, включително тигри, леопарди и гепарди, са в критичен упадък и много от тях ще изчезнат през следващото десетилетие. Котките по света са експлоатирани заради различни части от тялото и кожата си. Китай остава най-големият пазар в света за тези критично застрашени видове, заедно с черния и белия носорог и други видове.

Факт # 9 Популациите на гущерите са особено уязвими от изменението на климата. Скорошно проучване прогнозира, че ако настоящият спад в популациите на гущери продължи, 40% от всички видове гущери ще изчезнат до 2080 г.

Факт # 10 Американските бизони някога са наброявали милиони индивиди и са пътували от Аляска до Мексико. Сега те заемат по-малко от един процент от първоначалното им местообитание. Техните съществуващи местообитания са толкова малки и строго контролирани, че оцелелите бизони днес са много по-малки от говедата.

КАКВО СЕ СЛУЧВА С НАШИЯ ВИД И ТЕХНИТЕ ХАБИТАТ?

Няма съмнение, че голям брой животни и растения са изчезнали през последните векове поради човешката дейност, особено след индустриалната революция. Броят

на индивидите в растенията и животните също е намалял - в много случаи сериозно - засягайки генетичната вариация,

биоразнообразие и екосистеми. Навсякъде по света районите, в които хората използват природни ресурси или се развиват, имат един и същ резултат: влошаваща се природна среда. В резултат на човешки действия екосистемите са изправени пред заплахи като нарушено възпроизводство и потребление; в днешния взаимосвързан свят не е нужно много, за да се разберат тези нестабилни сили. Това е тенденция, която не може да продължи. Ако екосистемите са твърде изчерпани и изчерпани, способността им да оцеляват, поддържат биосферните процеси и нашия вид и задоволяват човешките нужди е драстично компрометирана. Много от нас са виждали изображения на диви прерии, покрити с огромни ята бизони, които вече не съществуват, хиляди ята птици, събрани в блата и лагуни, които са намалели драстично, или красиви и внушителни животни като слонове, жирафи и китове, които в много случаи са застрашени от изчезване.

Други хора са запазили спомени за по-малко внушителни животни, които все още носят дълбоки емоции, като звука на хиляди квакащи жаби в полунощ, птици, посещаващи хранилка в двора година след година, или милиони прилепи, летящи към мястото си за почивка вечер. . Други може би си спомнят, че когато шофират през провинцията, предното стъкло на колата им е покрито със стотици мъртви насекоми - сигнал за изобилие, което за съжаление вече почти не съществува. През последните десетилетия научихме безброй истории за нови видове растения или животни, открити в тропическите гори по целия свят, което ни дава усещане за чудо и възможност. В същото време всяка година се унищожават милиони хектари естествени гори.

Цел 16 – Мир и справедливост

Знаете ли, че:

Адолф Хитлер е номиниран за Нобелова награда за мир

Не се притеснявайте, шведският политик, който изпрати писмото за номинация през 1939 г. - по ирония на съдбата, разбира се, оттегли номинацията си. В още по-ироничен обрат Хитлер забранява на германците да приемат наградата в продължение на четири години, преди собственото му име да бъде предложено.

21 септември - Международен ден на мира и ден на безпътието

Международният ден на мира е потвърден с резолюция на ООН през 1981 г. с послание за ненасилие и прекратяване на огъня във всички части на света.

Младежите от Международния център са подготвили богата програма, която включва следните теми: „Какво е мир за децата“ – рисунки върху асфалт; изразяване на послания за мир от млади хора и граждани по повод Международния ден на мира върху бели хартиени гълъби; представяне на интересни факти, свързани с войни, военни действия и последствията от тях; игри за разпознаване на носители на Нобелова награда за мир; видео интервюта със съобщения от граждани; популяризиране на дейността на Центъра.

На 21 септември на територията на Европа се провежда Първият европейски ден на мъртвите. Инициативата е подкрепена от еврокомисаря по транспорта Виолета Булц, Европейския съвет за безопасност на транспорта и службите на пътна полиция на 30-те държави-членки на TISPOL, национални правителства, общински и местни власти, неправителствени организации.

Това е причината за специалното съобщение на Ейдън Рийд, президент на TISPOL: В началото на десетилетието постигнахме значително намаляване на броя на загиналите и тежко ранените при пътнотранспортни произшествия, но през последните две години тази тенденция се промени. Особено важно е да се съсредоточи отново върху усилията, необходими за постигане на целите на Европа 2020 за поне наполовина намаляване на смъртните случаи по пътищата в сравнение с 2010 г. Ние сме уверени в тях, убедени сме, че усилията на правителствата могат да доведат до драстично намаляване на смъртните случаи и наранявания. Вярваме, че с индивидуалния принос на всеки от нас ще постигнем очаквания страхотен резултат. Без жертви на пътя трябва да бъде нашата цел всеки ден, не само на 21 септември. Убеден съм, че операция EDWARD може да има голям успех, независимо дали ще постигнем нулева смъртност на този ден, тъй като инициативата е достъпен начин за повишаване на осведомеността по темата.

Всеки ден около 70 души загиват, други 370 са ранени по пътищата на Европа.

На 21 септември на всеки час ще следим дали успяваме да изпълним поетия ангажимент. Ако за тези 24 часа успеем да постигнем нула жертви на пътя, ще можем да продължим. Шофьори и пешеходци, помислете как карате, как се движите по пътя.

Помислете как да намалите рисковете – използвайте предпазен колан, карайте със съобразена с пътните условия скорост, не употребявайте алкохол и упойващи вещества, не говорете по телефона, докато сте зад волана.

Помислете за вашите близки и приятели! Намаляването на жертвите по пътищата остава приоритет.

Ако всеки от нас промени поне малко поведението си за повече безопасност на пътя, заедно ще спасяваме животи и ще променяме съдби.

Подкрепата на всички е от решаващо значение.

В края на урока учениците разбраха, че младите хора трябва да поемат отговорност за постигането на поставените 17 глобални цели за опазване на нашата планета.

Най-големият урок в света е съвместен образователен проект, създаден в подкрепа на популяризирането на Глобалните цели за устойчиво развитие, приети от ООН.

Проектът е доказателство за важността на Глобална цел 17 „Партньорство за цели“ и не би бил възможен без помощта на всички партньори, работещи с нас и помежду си.

Съвети за фасилитатора

- 1) Учителят задава на учениците въпроса - можете ли да се справите сами без партньори в бъдеще?
- 2) Учителят на дискусиата може да помогне на всеки да постигне всяка цел.

Дебрифинг

Учениците пишат есе за една от целите.

Последващи действия/Вдъхновение за бъдещето

Информация в социалните медии, уеб страницата на училището.

Препратки/ Допълнителна литература

<https://profit.bg/klasatsii/27-te-nay-bedni-strani-v-sveta/>

<https://profit.bg/svezho/10-te-strani-s-nay-golyama-prodalzhitelnost-na-zhivota/>

<https://dariknews.bg/novini/sviat/trevozhno-2-mlrd.-dushi-po-sveta-niamat-dostyp-do-bezopasna-pitejna-voda-2171966>

<https://elpro.bg/>

приложение

